

UCHWAŁA

Dnia 30 listopada 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jacek Gudowski (przewodniczący)

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

SSA Roman Dziczek (sprawozdawca)

w sprawie egzekucyjnej z wniosku F. Bank Polska S.A. w W.
przeciwko Jackowi M.

w przedmiocie skargi wierzyciela na zarządzenie Komornika Sądowego
przy Sądzie Rejonowym w B.

z dnia 26 lutego 2011 r. w sprawie Km 45/11,

po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym

w dniu 30 listopada 2011 r.,

zagadnienia prawnego przedstawionego

przez Sąd Okręgowy

postanowieniem z dnia 1 sierpnia 2011 r.,

„Czy pełnomocnik wierzyciela składając wniosek o wszczęcie egzekucji za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego elektroniczne postępowanie upominawcze zobowiązany jest do przedłożenia komornikowi dokumentu pełnomocnictwa?”

podjął uchwałę:

Pełnomocnik wierzyciela, składający do komornika za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego elektroniczne postępowanie upominawcze wniosek o wszczęcie egzekucji na podstawie tytułu wykonawczego, o którym mowa w art. 797 § 2 w zw. z art. 783 § 4 k.p.c., ma obowiązek wykazać swoje umocowanie w sposób określony w art. 89 § 1 i art. 126 § 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

Uzasadnienie

Wierzyciel F. Bank Polska Spółka Akcyjna w W. reprezentowany przez pełnomocnika złożył do Komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w B. wniosek egzekucyjny za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego elektroniczne postępowanie upominawcze, w którym domagał się wyegzekwowania od dłużnika Jacka M. należności objętych nakazem zapłaty z dnia 28 października 2010 r., wydanym przez Sąd Rejonowy w L. w sprawie o sygn. akt XIV Nc-e 437796/10. Komornik wezwał pełnomocnika wierzyciela do uzupełnienia wniosku egzekucyjnego poprzez przedłożenie pełnomocnictwa udzielonego mu przez wierzyciela lub jego uwierzytelnionej kopii oraz przedłożenie odpisu z Krajowego Rejestru Sądowego wierzyciela, a następnie, wobec niewykonania tego zarządzenia, zwrócił wniosek egzekucyjny. Skargę wierzyciela na zarządzenie Komornika oddalił Sąd Rejonowy w B. postanowieniem z dnia 18 kwietnia 2011 r.

Przy rozpoznawaniu zażalenia wierzyciela na postanowienie Sądu Rejonowego, Sąd Okręgowy powziął poważną wątpliwość prawną co do tego, czy w sytuacji, gdy ustawodawca w art. 797 § 2 k.p.c. dopuścił możliwość złożenia wniosku egzekucyjnego za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, pełnomocnik wierzyciela ma obowiązek uzupełnienia braków pełnomocnictwa stosownie do art. 126 § 3 w zw. art. 89 § 1 zd. 1 k.p.c., czy też może znaleźć zastosowanie szczególny przepis art. 126 § 3¹ w zw. z art. 89 § 1 zd. 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Elektroniczne postępowanie upominawcze (art. 505²⁸ – art. 505³⁷ k.p.c.) zostało wprowadzone do polskiego porządku prawnego ustawą z dnia 9 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 26, poz. 156 – dalej „nowela styczniowa z 2009 r.”) z dniem 17 lutego 2009 r., jako nowe postępowanie odrębne. Powód został zobowiązany w takim postępowaniu do wnoszenia pism procesowych drogą elektroniczną i pisma te funkcjonują jedynie w postaci zapisów w systemie teleinformatycznym

art. 505³¹ § 1 k.p.c.). Również czynności sądu, referendarza i przewodniczącego nie uzyskują postaci zmaterializowanej (papierowej), lecz utrwalane są w systemie teleinformatycznym (art. 505³⁰ § 2 k.p.c.). Jak wynika z art. 505³¹ § 2 k.p.c., możliwość wnoszenia pism w postaci tradycyjnej została pozostawiona jedynie pozwanemu.

W ramach tej regulacji wprowadzono w art. 68 zd. 2, art. 89 § 1 zd. 4 i art. 126 § 3¹ k.p.c. unormowanie, w myśl którego, w elektronicznym postępowaniu upominawczym osoby dokonujące czynności procesowych jako organy osób prawnych oraz pełnomocnicy procesowi są zwolnieni z obowiązku wykazywania swojego umocowania dokumentem, a wystarczające jest powołanie podstawy tego umocowania, a w przypadku pełnomocnictwa – dodatkowo – jego daty i zakresu oraz okoliczności wymienionych w art. 87 k.p.c. Jednakże, w razie przekazania sprawy sądowi według właściwości ogólnej, w braku podstaw do wydania nakazu zapłaty, po złożeniu sprzeciwu przez pozwanego lub uchyleniu nakazu, pełnomocnicy stron są zobowiązani do przedstawienia pełnomocnictwa na zasadach ogólnych (art. 505³⁷ § 1 k.p.c.).

Wspomniana powyżej nowela wprowadziła też regulacje związane z nadawaniem klauzuli wykonalności nakazom zapłaty wydanym w elektronicznym postępowaniu upominawczym (art. 783 § 4 k.p.c.) oraz z wszczynaniem postępowania egzekucyjnego na podstawie takiego tytułu wykonawczego. Wierzyciel składając wniosek egzekucyjny w klasycznej (papierowej) postaci, zobowiązany jest dołączyć dokument z systemu teleinformatycznego, umożliwiający komornikowi weryfikację istnienia i treści tytułu (art. 797 § 3 k.p.c.); może też złożyć wniosek o wszczęcie egzekucji drogą elektroniczną, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego elektroniczne postępowanie upominawcze (art. 797 § 2 k.p.c.). W tym ostatnim przypadku wierzyciel nie dołącza do wniosku dokumentu potwierdzającego istnienie tytułu, lecz jedynie powołuje się na ów tytuł (art. 797 § 3 *in fine* k.p.c.). Komornik, wszczynając egzekucję na podstawie tytułu wykonawczego, o którym stanowi art. 783 § 4 k.p.c., jest zobowiązany do zweryfikowania treści przedstawionego mu dokumentu uzyskanego z systemu teleinformatycznego oraz zaznaczenia w tym systemie faktu prowadzenia egzekucji na podstawie tego tytułu.

Zagadnienie prawne przedstawione Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia wymaga odpowiedzi na pytanie, czy szczególna regulacja zamieszczona w art. 89 § 1 zd. 4 k.p.c. i art. 126 § 3¹ k.p.c. dotycząca elektronicznego postępowania upominawczego, zwalniająca pełnomocnika procesowego z obowiązku wykazania swego umocowania dokumentem (por. art. 89 § 1 zd. 1 k.p.c.), może znaleźć odpowiednie zastosowanie (art. 13 § 2 k.p.c.) w postępowaniu egzekucyjnym wszczętym na podstawie wniosku złożonego za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego elektroniczne postępowanie upominawcze (art. 797 § 2 k.p.c.).

Na wstępie należy przypomnieć ugruntowany pogląd, zgodnie z którym, w myśl art. 13 § 2 k.p.c., o ile przepis szczególny nie stanowi inaczej, w postępowaniu egzekucyjnym znajdują odpowiednie zastosowanie przepisy o procesie (zob. m.in., postanowienie SN z dnia 27 stycznia 1971 r., II CZ 16/71, OSNC 1971, nr 9, poz. 162; uchwałę SN z dnia 29 lutego 1996 r., III CZP 17/96, Lex nr 24101; uchwałę SN z dnia 30 stycznia 2002 r., III CZP 84/01, OSNC 2002, nr 10, poz. 122). Jednakże proces dzieli się na postępowanie „zwykłe” oraz postępowania odrębne, a skoro według art. 13 § 2 k.p.c., przepisy o procesie stosuje się odpowiednio do innych rodzajów postępowań unormowanych w kodeksie, pierwszym zagadnieniem jest to, czy wskazane odesłanie odnosi się do „zwykłego” postępowania procesowego, czy obejmuje także przepisy o postępowaniach odrębnych.

W piśmiennictwie trafnie przyjmuje się, że postępowanie procesowe „zwykłe” w rozumieniu art. 13 § 2 k.p.c. stanowi rodzaj postępowania cywilnego, a postępowania odrębne, także należące do trybu procesu, zaliczają się do innych – odrębnych od procesu „zwykłego” – rodzajów postępowania. Skłania to do uznania, że zwrot „przepisy o procesie” obejmuje zasadniczo przepisy o postępowaniu zwykłym (por. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 4 stycznia 2007 r., III CZP 113/07, OSNC 2009, nr 1, poz. 4), a zastosowanie instytucji procesowych z postępowań odrębnych może mieć miejsce tylko wyjątkowo, jeśli da się to pogodzić z danym postępowaniem.

Zakres „przenikania” elektronicznego postępowania upominawczego do postępowania egzekucyjnego, opisany w przywołanych powyżej przepisach, nie pozwala, zdaniem Sądu Najwyższego na przyjęcie, że poprzez art. 13 § 2 k.p.c., można zastosować szczególne unormowanie art. 89 § 1 zd. 4 k.p.c. i art. 126 § 3¹ k.p.c. *De lege lata* przepisy te, co wynika z ich brzmienia, dotyczą jedynie elektronicznego postępowania upominawczego. Tymczasem postępowania egzekucyjnego, nawet jeżeli toczy się na podstawie tytułu pochodzącego z elektronicznego postępowania upominawczego, nie można traktować jako prawnej kontynuacji elektronicznego postępowania upominawczego. Postępowanie egzekucyjne w sensie jurydycznym nie jest nigdy dalszym ciągiem postępowania rozpoznawczego; przeciwnie, jest to całkowicie odmienne i samodzielne postępowanie, o różnej strukturze.

Należy zauważyć, że włączenie technik elektronicznych nastąpiło jedynie w zakresie postępowania upominawczego. Na etapie postępowania egzekucyjnego włączenie tego modelu przybrało jedynie postać wynikającą z regulacji art. 797 § 2 i 3 oraz art. 783 § 4 k.p.c. Odnosi się zatem do szczególnej postaci tytułu wykonawczego uzyskanego w elektronicznym postępowaniu upominawczym oraz alternatywnej – w stosunku do art. 760 § 1 k.p.c. – możliwości składania wniosku egzekucyjnego, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego elektroniczne postępowanie upominawcze. Zarazem, co należy podkreślić, ustawodawca nie stworzył w postępowaniu egzekucyjnym, poprzez stosowny zapis pozytywny lub odesłanie, możliwości skorzystania z odstępstw przewidzianych w art. 89 § 1 zd. 4 i art. 126 § 3¹ k.p.c.

Argumentów za odmienną wykładnią nie dostarczają także zapisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2009 r. w sprawie szczegółowych czynności Krajowej Rady Komorniczej oraz szczegółowych czynności komornika związanych z egzekucją prowadzoną na podstawie elektronicznego tytułu wykonawczego (Dz. U. z 2009 r. Nr 224, poz. 1805 – dalej „rozporządzenie”). Rozporządzenie to, określające, m.in. szczegółowe czynności komornika w egzekucji prowadzonej na podstawie elektronicznego tytułu wykonawczego (§ 1 pkt 2 rozporządzenia), nie przewiduje – w sytuacji, gdy został złożony elektroniczny wniosek o wszczęcie egzekucji – systemu elektronicznej

weryfikacji takiego wniosku, jak czyni się to w stosunku do istnienia i treści tytułu wykonawczego (zob. § 7 i 8 w zw. z § 2 pkt rozporządzenia). Potwierdza to dodatkowo, że wierzyciel składający wniosek o wszczęcie egzekucji na podstawie elektronicznego tytułu wykonawczego za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, jest zobowiązany podporządkować się zwykłej procedurze egzekucyjnej w zakresie wykazania swego umocowania. Wymaga ona sięgnięcia, poprzez art. 13 § 2 k.p.c., do ogólnych zasad wynikających z przepisów o procesie, tj. art. 89 § 1 zd. 1 i art. 126 § 3 k.p.c.

Z tych względów, na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozstrzygnął przedstawione zagadnienie prawne, jak w uchwale.